

Tukea ja vertaisuutta

Apuvälineiden hakeminen

Päivitetty 1.9.2026

Sisältö

- Etuuksien ja palvelujen hakeminen
- Millainen on hyvä lausunto?
- Millainen on hyvä hakemus?
- Apuvälineiden hakeminen
- Mitä teen, jos hakemukseni hylätään?
- ME/CFS: Hyvä hoito -konsensussuositus
- Lisätietoa aiheesta
- Kirjallisuutta

Palveluneuvonta ei ole viranomaispalvelu

- Palveluneuvonta ei ole viranomaispalvelua eikä viranomaisen antamaa neuvontaa.
- Se ei korvaa sosiaali- tai terveydenhuollon ammattilaisen tai viranomaisen antamaa neuvontaa. Arvioinnin ja päätöksen palvelun myöntämisestä tekee aina viranomainen.
- Varmista yksilölliset, juuri omaan elämäntilanteeseesi sopivat ohjeistukset asioitasi hoitavalta ammattilaiselta tai viranomaiselta.
- Palveluneuvonnan antamat ohjeet on tarkoitettu ohjaamaan oikeiden viranomaisten ja palveluiden äärelle.
- Suomen ME/CFS-yhdistys ry ei vastaa neuvojen mahdollisesti aiheuttamista vahingoista tai oikeudenmenetyksistä.

Etuuksien ja palvelujen hakeminen 1/2

- Hakemuksessasi sekä hakemuksen liitteenä olevissa lausunnoissa tulee kuvata selkeästi ja konkreettisin esimerkein, että täytät hakemasi etuuden tai palvelun myöntämisen perusteet sinulla diagnosoidun sairauden/ vamman takia.
- Sinun on hyvä tietää hakemiesi etuuksien tai palvelujen myöntämisen perusteet.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisen on tärkeä tietää, mitä etuuksia tai palveluita haet hänen kirjoittamallaan lausunnolla, jotta hän osaa kirjata lausuntoon oleelliset asiat hakemasi etuuden/ palvelun kannalta.

Kuva. Freepik.

Etuuksien ja palvelujen hakeminen 2/2

- Eri etuuksia ja palveluja haetaan eri lausunnoilla.
 - Esim. A, B, C-lausunto, kuntoutussuunnitelma
- Kelan lääkinnällistä kuntoutusta lukuun ottamatta lausunnon voi kirjoittaa joko julkisen tai yksityisen sektorin lääkäri.
- Lisäksi kannattaa liittää mukaan lausunto fysio- ja/tai toimintaterapeutilta ja tarvittaessa psykoterapeutilta.
- Hyvinvointialue saattaa edellyttää julkisen puolen lausunnon etuuden hakemiseen.
- Yksityispuolen lausunnosta on silti usein hyötyä palvelutarpeen arvioinnissa.

Kuva. Freepik.

Uusi BC-lausunto

Mikä on uusi sähköinen BC-lääkärinlausunto?

- BC-lausunto on uusi sähköinen lääkärinlausunto, joka sisältää lääkärinlausunnot B ja C.
- Korvaa nykyiset B- ja C-lausunnot.
- Tarvitset BC-lausuntoa esimerkiksi, kun haet sairauspäivärahaa, kuntoutusta, työkyvyttömyyseläkettä, lääkekorvausoikeutta tai vammaistukea.
- Tulee käyttöön syksyllä 2026.
- Tallentuu Kantaan, ja se voidaan välittää myös Kelaan.
- Tietoa BC-lausunnosta Kelan sivuilla:
<https://www.kela.fi/yhteistyokumppanit-terveydenhuolto-laakarilausunnot-ja-todistukset-bc-lausunto>

Kuva. Freepik.

Millainen on hyvä lausunto 1/2?

- Lausunnosta sen liitteistä olisi tärkeä käydä ilmi:
 - *Potilaalla on diagnosoitu sairaudet tai vammat x, y, z. Potilaan sairauksista tai vammoista x, y, z aiheutuu potilaalle pitkäaikainen ja niin merkittävä toimintakyvyn alenema, että...*
 - Potilas täyttää sairautensa/ vammansa takia hakemansa etuuden/ palvelun myöntämisen perusteet.
 - Konkreettisia esimerkkejä: miten haetun etuuden tai palvelun myöntämisperusteet täyttyvät potilaan kohdalla hänen sairautensa/ vammansa takia.

Kuva. Freepik.

Millainen on hyvä lausunto 2/2?

- Lausunnosta sen liitteistä olisi tärkeä käydä ilmi:
 - Perustelut, miksi haettu etuus/ palvelu on potilaalle hänen sairautensa/ vammansa takia välttämätön.
 - Toimintakyky arjessa tulee olla kuvattuna riittävän tarkasti, hyvä kuvata kaikkien potilaalla diagnosoitujen sairauksien yhteisvaikutus liikunta-, toiminta- ja työkykyyn.

Kuva. Freepik.

Millainen on hyvä hakemus 1/2?

- Hakemukseen olisi tärkeä kirjata:
 - *Minulla on diagnosoitu sairaudet tai vammat x, y, z. Sairauksistani tai vammoistani x, y, z aiheutuu pitkäaikainen ja niin merkittävä toimintakyvyn alenema, että...*
 - Täytät sairautesi/ vammasi takia hakemasi etuuden/ palvelun myöntämisen perusteet.
 - Konkreettisia esimerkkejä: miten hakemasi etuuden tai palvelun myöntämisperusteet kohdallasi täyttyvät sairautesi/ vammasi takia

Kuva. Freepik.

Millainen on hyvä hakemus 2/2?

- Hakemukseen olisi tärkeä kirjata:
 - Perustelut, miksi hakemasi etuus/ palvelu on sinulle sairautesi/ vammasi vuoksi välttämätön.
 - Miten sairautesi vaikuttavat toimintakykyysi omassa arjessasi sekä sairauksien yhteisvaikutus liikunta-, toiminta- ja työkykyysi.

Kuva. Freepik.

Apuvälineet

- Päävastuu apuvälinepalvelujen järjestämisessä on hyvinvointialueilla. Apuvälinepalvelut ovat maksuttomia.
- Apuvälineitä saa sosiaali- ja terveyskeskuksesta tai lähetteellä apuvälineyksiköstä.
- Tavallisimpia apuvälineitä (esim. suihkutuoli, sängynjalan korotukset, kynärsauvat, rollaattori, peruspyörätuoli) saa lainata ilman lähetettä.
- Yksilöllisempää arviointia vaativat apuvälineet (kuten aktiivipyörätuoli) vaativat yleensä toimintakyvyn arvion sekä lähetteen.
- Yksilöllisesti valmistetut tai muut henkilökohtaiset apuvälineet saa lääkärin tai terapeutin aloitteesta (henkilökohtainen apuvälinetarpeen arvio).
- Apuvälinepalveluihin kuuluvat myös apuvälineiden käytön opetus, uusiminen ja huolto.

Apuvälineet, myöntämisperusteita

- Saat apuvälinepalveluista lainaksi apuvälineitä, mikäli tarvitset niitä arjessa selviämiseen.

Myöntämisperusteita. Voit olla oikeutettu, jos

- Tarvitset välttämättä tarpeisiisi, toimintakyvyn rajoitteisiin sekä toimintaympäristösi soveltuvan apuvälineen x liikunta-/ toimintakyvyn tukemiseksi arjessa, jotta pystyt osallistumaan oman elämäsi kannalta keskeisiin asioihin ja suoriutumaan jokapäiväisistä toiminnoista omassa toimintaympäristössäsi kotona ja kodin ulkopuolella.
- Apuväline x edistäisi itsenäistä liikunta-/ toimintakykyäsi omassa elinympäristössäsi ja on sinulle välttämätön arjen toimintojen/ liikkumisen mahdollistava apuväline.

Perusapuvälineet

- Saat lainata apuvälinepalveluista tavallisia apuvälineitä ilman lähetettä tai etukäteisvarausta.
- Apuvälineiden laina-aika sovitaan yksilöllisesti.
- Esimerkiksi:
 - kyynärsauvat, kävelytelineet, peruspyörätuolit
 - suihkutuolit, wc-korottajat
 - tarttumapihdit, sängyn nousutuet
 - siirtolaitteet, henkilönostimet
 - **yksilöllisen arvion perusteella** esimerkiksi: yksilölliset pyörätuolit, sähkösäätöiset sängyt

Erikoissairaanhoidon apuvälineet

- Erikoistumista vaativat apuvälineet saat erikoissairaanhoidosta ja niitä varten tarvitset lääkärin lähetteen.
- Erikoissairaanhoidon apuvälinepalvelusta saatavia apuvälineitä ovat esimerkiksi:
 - Sähköpyörätuolit
- Lisätietoa apuvälineistä Terveyskylän sivuilla täällä: <https://www.terveyskyla.fi/kuntoutumistalo/tietoa/apuvälineet>

Toimi näin

- Perusapuvälineet
 - Jos tarvitset apuvälineen, ota yhteyttä alueesi apuvälinepalveluihin. Voit joko soittaa tai mennä käymään apuvälineyksikössä sen aukioloaikoina ilman ajanvarausta. Apuvälineiden tarpeesi kartoitetaan ja saat tarvittavat välineet lainaksi.
- Yksilölliset apuvälineet
 - Hanki lääkärinlausunto toimintakyvyn arvioimiseksi apuvälinettä varten, mikäli tarvitset yksilöllisen apuvälineen, kuten yksilöllinen pyörätuoli tai sähköpyörätuoli ym.

Esimerkkejä 1/2

- Alla esitettyjä seikkoja olisi hyvä tuoda esiin omassa hakemuksessasi sekä liitteenä olevissa lääkärin- ja muissa lausunnoissa ja selvityksissä **niiltä osin kuin ne sinun kohdallasi pitävät paikkansa.**
- *Minulla on diagnosoitu sairaudet x, y, z.*
- *Sairauksista x, y, z aiheutuu pitkäaikainen ja niin merkittävä toimintakyvyn alenema, että tarvitsen välttämättä tarpeisiini, toimintakykyni rajoitteisiin sekä toimintaympäristööni soveltuvan apuvälineen x.*

Esimerkkejä 2/2

- *Tarvitsen apuvälineen x välttämättä liikunta- ja toimintakyvyn tukemiseksi arjessa, jotta pystyn osallistumaan oman elämäni kannalta keskeisiin asioihin ja suoriutumaan jokapäiväisistä toiminnoista omassa toimintaympäristössäni, kotona ja kodin ulkopuolella.*
- *Apuväline x edistäisi itsenäistä liikunta- ja toimintakykyäni omassa elinympäristössäni ja on minulle välttämätön arjen toimintojen ja liikkumisen mahdollistava apuväline.*

Mitä jos hakemukseni hylätään 1/4?

- Hyödynnä tässä ohjeessa mainittuja hakemasi etuuden/ palvelun myöntämisperusteita ja muita ohjeen vinkkejä valituksessasi.
- Jos hakemasi etuus/ palvelu hylätään, kannattaa päätöksestä valittaa.
- Lue hylkäävän päätöksen yhteydessä saamasi ohjeet muutoksenhakuun ja hakemuksesi hylkäämisen perusteet tarkkaan.
- Hae muutosta valitusaikana.

Mitä jos hakemukseni hylätään 2/4?

- Valituksessa sekä liitteenä olevissa lausunnoissa ja selvityksissä tulee olla kuvattuna selkeästi ja konkreettisin esimerkein,
 - että täytät hakemasi etuuden/ palvelun myöntämisen perusteet.
 - että päätöksessä mainitut hylkäämisperusteet eivät mielestäsi kohdallasi pidä paikkaansa.
 - mihin seikkoihin vaadit valituksessasi perustellusti muutosta

Mitä jos hakemukseni hylätään 3/4?

- Maksutonta oikeudellista apua saa esim. Invalidiliiton neuvonnasta.
- Yksityishenkilön vireille panemat valitusasiat käsitellään oikeudessa maksutta, kun asia koskee oikeutta etuuteen, etuuden suuruutta tai etuuden takaisinperintää.
- Valitukseen kannattaa liittää lisäselvityksiä, esim.
 - kattavampi, tuore lääkärinlausunto
 - fysio- ja/ tai toiminta- tai psykoterapeutin lausunto
 - tutkimustuloksia
 - juristin lausunto
 - yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunto
 - muita selvityksiä

Mitä jos hakemukseni hylätään 4/4?

- Ilmoittaudu työnhakijaksi TE-palveluihin.
- Ilmoita, että haet työkykyäsi vastaavaa kokoaikatyötä. Myös silloin, kun sinulla on voimassa oleva työ- tai virkasuhde.
- Toimita Kelaan tai työttömyyskassaan työnantajan todistus, että työnantajalla ei ole tarjota sinulle työkykyäsi vastaavaa työtä.
- Lääkäriä voi pyytää, olisiko mahdollista kirjata lausuntoon, että tällä hetkellä potilaan olisi hyvä keskittyä kuntoutumiseen.

Millainen on hyvä valitus 1/2?

- Valitukseen olisi tärkeä kirjata:
 - *Minulla on diagnosoitu sairaudet tai vammat x, y, z. Sairauksistani tai vammoistani x, y, z aiheutuu pitkäaikainen ja niin merkittävä toimintakyvyn alenema, että täytän hakemani etuuden/ palvelun myöntämisen perusteet.*
 - Mihin saamasi päätöksen seikkoihin ja millä perusteilla vaadit valituksessasi muutosta.

Millainen on hyvä valitus 2/2?

- Valitukseen olisi tärkeä kirjata:
 - Konkreettisia esimerkkejä: miten hakemasi etuuden tai palvelun myöntämisperusteet kohdallasi täyttyvät sairautesi/ vammasi takia.
 - Perustelut, miksi hakemasi etuus/ palvelu on sinulle sairautesi/ vammasi vuoksi välttämätön.
 - Miten sairautesi vaikuttavat toimintakykyysi omassa arjessasi sekä sairauksien yhteisvaikutus liikunta-, toiminta- ja työkykyysi.

Krooninen väsymysoireyhtymä (ME/CFS): määritelmä

Duodecimin Hyvä käytäntö -konsensussuositus määrittelee ME/CFS:n sairaudeksi:

Kappaleessa 1.7 käytettäväksi suositeltavien diagnostisten kriteerien perusteella krooninen väsymysoireyhtymä (ME/CFS) määritellään merkittävästi elämää rajoittavaksi pitkäkestoiseksi sairaudeksi, jonka keskeisimpiä oireita ovat 1) voimakas ja invalidisoiva uupumus tai väsyvyys, joka ei selity millään muulla fyysisellä tai psyykkisellä sairaudella, ei parane levolla ja on kestänyt vähintään 6 kuukauden ajan, 2) suhteeton voinnin huononeminen ja oireiden paheneminen vähäisenkin fyysisen tai kognitiivisen rasituksen jälkeen (PEM, post-exertional malaise), 3) unihäiriöt, kivut, autonomisen hermoston ja immuunijärjestelmän oireet sekä kognitiiviset vaikeudet ja 4) oireiston aaltoilu.

ME/CFS: Kuntoutussuunnitelma

Duodecimin Hyvä käytäntö –konsensussuositus/ 2.1 Hoito- ja kuntoutussuunnitelma

- Suosittelemme, että kroonista väsymysoireyhtymää (ME/CFS) sairastavalle laaditaan aina hoito- ja/tai kuntoutussuunnitelma, viimeistään kun diagnoosi on tehty.
- Suunnitelmassa huomioidaan varhaisista tukitoimista saadut kokemukset.
- Hoito- ja/tai kuntoutussuunnitelman laatii potilaalle hänen hoidostaan ja/tai kuntoutuksestaan vastaava terveydenhuollon yksikkö (lääkäri yhdessä moniammatillisen tiimin kanssa). Hoito- ja/tai kuntoutussuunnitelma laaditaan yhdessä potilaan kanssa, ja siinä sovitaan tavoitteet ja niiden seuranta.

ME/CFS: apuvälineet

Duodecimin Hyvä käytäntö -konsensussuositus:

Apuvälineet/ Suositus 5.3

Suositus 5.3.1: Suosittelemme, että kroonista väsymysoireyhtymää (ME/CFS) sairastavan toimintakykyä arvioitaessa kartoitetaan hänen apuvälinetarpeensa yhteistyössä hänen kanssaan. Apuvälineiden myöntämisessä tulee noudattaa terveydenhuoltolakia ja sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen mukaisia apuvälineiden luovuttamisen yleisiä periaatteita.

Suositus 5.3.2: Suosittelemme, että tilanteen pitkittyessä hoidosta ja kuntoutuksesta vastaava taho arvioi yksilöllisesti tarpeen mukaan uudelleen, onko potilaan arjessa selviytymistä tai työkykyä mahdollista parantaa apuvälinein.

Lisätietoa aiheesta

Apuvälineiden laatusuositus 2026

- Apuvälinepalveluiden laatusuositus. Valtakunnalliset lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteet 2026 : Opas apuvälinetyötä tekeville ammattilaisille ja ohjeita asiakkaille. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-9972-5>
- *Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälinepalvelut kuuluvat terveydenhuollon palveluihin ja niitä säätelevät samat säädökset kuin muutakin terveydenhuoltoa.*
- *Apuvälineen luovuttamisen edellytyksenä on sairaudesta, vammasta tai kehitysviiveestä johtuva toimintakyvyn heikentyminen.*
- *Apuvälineen valinta perustuu yksilölliseen arviointiin yhdessä asiakkaan kanssa. Oikein valittu apuväline tukee asiakkaan kuntoutumista ja toimintakykyä.*

Yhdenvertaisuus- valtuutetun lausunto 1/3

- Yhdenvertaisuusvaltuutettu on antanut lausunnon Vakuutusosastoille koskien ME/CFS-potilaiden mahdollista syrjintää sairauslääkityksissä.
- Voit hyödyntää lausuntoa valituksessasi.
- Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunnon löydät täältä:
<https://drive.google.com/drive/folders/1GwVRZZyTKovD1o82E3ApA8-lelgacy5>
- Hetki kerrallaan –blogista löytyy kooste Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunnosta täältä:
<https://www.hetkikerrallaan.fi/me-cfs-sairaus/yhdenvertaisuusvaltuutetun-lausunto/>

Yhdenvertaisuus- valtuutetun lausunto 2/3

Ote lausunnosta

"Tässä yhteydessä on kuitenkin syytä huomata, että myös kriteeriä siitä, että eläke evätään riittävän objektiivisen selvityksen puutteen vuoksi, on sovellettava yhdenvertaisesti."

"Tiettyjen sairauksien diagnosointi ei perustu objektiivisesti ja ulkoisesti tarvittaessa mittausteknologiaa hyödyntämällä havaittaviin ruumiillisiin löydöksiin, vaan enemminkin potilaan kertomuksiin ja lääkärin tekemiin muihin havaintoihin potilaan tilasta ja käytöksestä."

Yhdenvertaisuus- valtuutetun lausunto 3/3

"Jos eräiden näiden sairauksien osalta katsotaan työkyvyttömyyden aiheuttavan toimintarajoitteen olevan olemassa riittävän objektiivisin perustein, mutta eräiden muiden vastaavanlaisten objektiivisiin löydöksiin perustumattomien diagnoosikriteerien omaavien sairauksien osalta näin ei toimita, näyttää syntyvän olettava välittömästä syrjinnästä eikä olettava vaikuta olevan kumottavissa."

"Asiassa esitetyn selvityksen perusteella esille tulleista työkykyyn vaikuttavista tiloista tässä kappaleessa kuvatun laisia ainakin nykytiedon valossa ei objektiivisesti havaittaviin ulkoisiin ruumiillisiin seikkoihin perustuvia diagnooseja vaikuttavat olevan ainakin Krooninen väsymysoireyhtymä (CFS) sekä vaikea-asteinen masennus."

Invalidiliiton neuvonta

- Invalidiliiton neuvonta on tarkoitettu fyysisesti vammaisille henkilöille, heidän läheisilleen sekä ammattihenkilöstölle.
- Invalidiliiton asiantuntijat neuvovat valtakunnallisesti sähköpostitse ja puhelimitse vammaisten henkilöiden palveluihin tai oikeuksiin liittyvissä kysymyksissä.
- Neuvonta on maksutonta.

Toimi näin:

- Lähetä kysymyksesi sähköpostilla neuvot@invalidiliitto.fi
- tai soita ti tai to klo 13–17 puh. 0200 1234.
- Invalidiliiton neuvonnan löydät täältä:
<https://www.invalidiliitto.fi/neuvonta>

Kirjallisuutta

Komulainen (2021). Krooninen väsymysoireyhtymä (ME/CFS) Hyvä käytäntö -konsensussuositus. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. <https://www.terveysportti.fi/apps/dtk/ltk/article/hsu00019>

Apuvälinepalveluiden laatusuositus. Valtakunnalliset lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteet 2026 : Opas apuvälinetyötä tekeville ammattilaisille ja ohjeita asiakkaille. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-9972-5>

Terveyskylä. <https://www.terveyskyla.fi/kuntoutumistalo/tietoa/apuvälineet>

Invalidiliitto. www.invalidiliitto.fi

Vammaispalvelujen ohjeet (THL). <https://thl.fi/ohjeita-ammattilaisille/vammaispalvelujen-ohjeet>

Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunto. <https://drive.google.com/drive/folders/1GwVRZZyTKovD1o82E3ApA8-lclgacy5>

